

Hvis slaget skal stå om fri informasjon, bør man alliere seg med kulturprodusentene.

Mørkelegging

KOMMENTAR

KARIN HAUGEN

Hva kopimismen er? Det er «en trosinriktning som forsøker besvare den existensielle frågan; vad är meningen med livet? Vi tror att svaret står att finna i kopiering, spridning och remixande av information. Kopiera och sprid.»

skriver grunnleggerne av kopimistsamfundet, Isak Gerson og Gustav Nipe, i et slags manifest på Svt.se. Deres medlemmer er den samme kjernen som utgjør Piratpartiet. Nå har kopimismen blitt anerkjent som offisiell religion i Sverige.

Det er åpenbart et stunt og var det ikke for den høystemte retorikken og den steile viljen mot å anerkjenne at også kulturprodusenter har rett til å få betalt, kunne man kanskje sett mildere på det. I stedet blir det noe utidig ved det hele, et visst *fight for your right to party*: De unge piratene iklær seg minoritetsposisjonens språk og sier de «förtjänar samma erkännande och respekt som andra trosinriktningar.» Nå søker de statlige midler for å bygge ut og bedrive misjonering. På sikt vil de også søke om vigselfrett. Vigselfrett. Man blir jo helt slapp av irritasjon og vemsel.

Når de forsøker å sette likhetstegn mellom åpenhet på nett, demokrati og kompromissløs fildeling, er de ikke gode ambassadører for saken. Men åpenhet på nett er en viktig sak: Med Wikipedia som flaggskip gikk over sju tusen nettsider denne uka i svart i 24 timer, i protest mot det amerikanske lovforslaget SOPA. Det omstridte forslaget innebærer at amerikanske myndigheter kan stenge nettsider som bryter opphavsretten – uten rettssak.

Forsvare seg må man gjøre i etterkant, i form av kostbare runder i rettssystemet. Det er særlig ulovlig fildeling av

filmer og musikk som skal stogges av SOPA, men kritikere frykter at konsekvensene kan bli langt større, både fordi internett endrer karakter og fordi det lett kan misbrukes.

Og det finnes andre stemmer å lytte til om åpenhet og internett enn de selvrettferdige unge svenskene: Jill Walker Rettberg ved Universitetet i Bergen påpekte på sin blogg at dette kan bane vei for at andre land – og Europa – aksepterer en større grad av sensur på nettet. Jan Omdahl har påpekt i Dagbladet at det er viktige paralleller her til Wikileaks-saken, der kredittkortselskaper stanset pengeoverføringer til varslernettstedet. Det er slike helt reelle kniper man kan komme i som et resultat av SOPA – med store konsekvenser for politikk og kreativitet på nettet. Under SOPA ville

” Det finnes andre stemmer å lytte til om åpenhet og internett.

neppe YouTube eller Twitter blitt startet opp, hevder kritikere. Og tenk på nettets betydning for aktivister i den arabiske våren.

Gisle Hannemyr har skrevet en oppfordring om å sette SOPA-lovforslaget i sammenheng med Kulturdepartementets høringsnotat «Endringer i åndsverkloven (tiltak mot ulovlig fildeling og andre krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett)», som også ser for seg blokkering som en utvei.

Noter likevel at Hannemyr mener det under gitte forutsetninger, som at pålegg om blokkering bør fattes av domstolene, ikke et administrativt organ, og at det må ligge et proposjonalitetsprinsipp til grunn – ikke nødvendigvis er en dårlig idé. Slik vil journalistiske nettsteder skjermes, mens de «som har som sin hovedvirksomhet å tilrettelegge for gratis distribu-

sjon av *nøyaktig de samme ytringer* (typisk: populære spillefilmer og musikkspor) som man finner i en rekke andre kanaler mot betaling, vil kunne rammes.»

Det finnes, som vi skrev i Bokmagasinet i forrige uke, i anledning anklagene mot Vigdis Hjorth, en enormt kreativ åre i kulturhistorien, som handler om gjenbruk, foredling, kopiering og lån. Det betyr ikke at kulturell åpenhet kan forsvares ved å angripe kulturprodusentenes rettigheter.

karin.haugen@klassekampen.no

Norrønt i to vips

– Du er 81 år og begynte med norrøn oversetting etter at du pensjonerte deg fra tannlegeyrket. Det er vel ikke gjort i et vips å lære norrønt?

– Nei. Det er vanskelig. Og det gikk tregt i begynnelsen. Jeg fikk tak i en del hjelpemidler, det trenger man jo av grammatiske grunner, blant annet. Men så ble jeg bedt av Torggrim Titlestad om å oversette «Fagerskinna». Det satte fart i prosessen.

– Hvorfor akkurat norrønt?

– Jeg har alltid hatt interesse for historie, og for det norrøne språket, men jeg bestemte meg for å lære det ordentlig da jeg pensjonerte meg. Når folk nærmer seg pensjonsalderen, pleier jeg å si at det er lurt å ha en morsom hobby fra før. Da blir det skikkelig gøy å pensjonere seg.

– For da blir det masse jobbing?

– Ja. Det første jeg oversatte var fra engelsk, en orknøying som het Samuel Laing. Han oversatte Snorres «Heimskringla» i 1844. Han har en interessant teori som tar utgangspunkt i den demokratiske kulturen i Norden. Han hevder at hadde ikke vikingene kommet til England, ville heller ikke engelskmennene fått demokrati.

OVERSETTEREN EDVARD EIKILL

Aktuell med: Pågående, pauseløs oversetting av norrøne tekster for forlaget Saga Bok.

– Good heavens. Så ble det «Fagerskinna», sagaen om Norges konger?

– Ja, og «Den store sagaen om Olav den hellige», som Snorre ga ut før «Heimskringla». Den har ikke tidligere vært oversatt til norsk. En morsom bok å oversette fra dansk var Olafia Einarsdóttir om bl.a. kvinnes rolle i det norrøne samfunnet. Til våren kommer sagaene om Torstein Vikingsson og Fridtjov den frøkne ut under tittelen «Angrvadil». Ellers er jeg godt i gang med bind en av storverket «Flatøyabok», nedtegnet på Island på slutten av 1300-tallet.

– Det er litt rart, kanskje, men det er mange norrøne

tekster som fremdeles ikke er oversatt til norsk?

– Ja, det mangler mye. Og vitsen med å holde på med dette er jo at folk skal få tilgang til de gamle verkene. Det handler om en felles følelse av hvem vi er. Etter 1814, i nasjonsbyggingstida, hadde de for eksempel god bruk for dette materialet for å vekke fedrelandsfølelsen. I dag formidles det lite om sagatida i skoleverket, og det synes jeg er synd, for da går det lett i glemmeboka. Men derfor er det jo også fint å få ut disse oversettelsene.

– De har også inspirert til ditt eget forfatterskap?

– Ja, jeg har skrevet en romantrilogi om Grim Rusle, som bare er nevnt sammen med Kristin Kongsdatter og noen barn i slutten av «Heimskringla».

– Hender det også på det norrøne feltet at man er misfornøyd med tidligere oversettelser og vil lage nye?

– Jeg må si at jeg selv har forandret litt når jeg ikke er sikker på at en tidligere oversetter har forstått ting i særlig skaldekvadene. Men i slike tilfeller har jeg også ringt rundt til andre folk som har greie på det. Skaldene er ellers vanskelige, de finner ofte på nye ord. Jeg kan sitte i timevis med skaldekvad. **IB**

BAK FORSIDA

Poetisk absurdist

Bokmagasinet snakker med designerne bak de fineste forsidene. Denne uka: Øystein Vidnes for designet til Rolf Sagens «Far og son», Samlaget 2011.

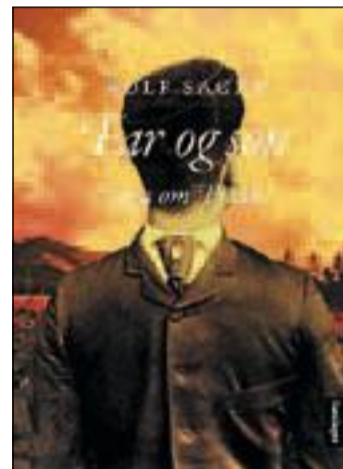
– Hvordan kom ideen til dette coveret?

– Jeg begynner som regel med å lese boka, og prøver å finne tema og stemning etter det. Rolf Sagen blander mange stilarter, han er en poetisk absurdist, og da var det naturlig å finne noe som passet med både det stemningsfulle og det absurde. Coveret er en collage og

består av en del digital triksing, men bildet av mannen er et trykkfoto fra før århundreskiftet. Han har tatt på seg dressen bak fram, det var slikt de moret seg med den gang.

– Å ja, jeg trodde det var du som hadde vridd halsen om på ham!

– Nei da. Ellers var det gøy, og lett, å lage cover til denne boka, siden jeg har lest Sagen gjennom årene og er stor fan av ham. Rolf Sagen er en sjanger i seg selv. Det

er både noe forgangent og litt science fiction over det han skriver. **IB**

VI NOTERER...

... at Litteratur på Blå holder koken. Vårprogrammet består av skandinavisk og internasjonalt, smalt og

bredt, litterært og akademisk. Snartdramatikerverdensstjerne Arne Lygre kommer, det gjør også Inger Bråtveit, Geir Gulliksen, Kristian Lundberg m.fl. Med fem år på baken begynner litteraturscenen å bli en veteran i Oslo, og slår feiringen sammen med moderhuset Blå, som fyller femten.

... at Bazar forlag har bransjens mest høystemte pressemeldinger. Nå forkynner de Coelho's nyeste bok: «På flere kontinenter, i ulike kulturer og religioner trykker man Paulo Coelho til sitt bryst. En muslim og en jøde kan diskutere Coelho og være vennskapelig forlikte. En hindu, en katolikk og en protestant likeså. Eller en president og en tenåringsjente. Coelho treffer den strengen som binder oss alle sammen, det kulturelle, universelle og allmenngyldige. Det er unikt i litteraturen». Vel, vi lurar på om det samme kanskje gjelder Coca-Cola.

... at Spotify nå byr på en gløtt inn i skrivestua. Litteratur og musikk hører jo sammen, som film og musikk – vi er mange som har hørt på triste ballader til hjerteskjærende romaner for å oppnå maks effekt. Nå har Spotify samarbeidet med forfattere og forleggere om å lage ferdige spillelister til spesifikke boktitler. Hvis du for eksempel leser Jennifer Egans «A Visit From the Goon Squad» (som kommer på norsk i vår som «Bølle på døra») med Egans egen skreddersydd Spotify-miks, vil du kunne høre Death Cab For Cutie, Massive Attack og The Who.